

Bruselj, 13. maj 2025
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o inkluzivnih praksah, osredotočenih na učence, v vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter šolskem izobraževanju

V prilogi vam pošiljamo navedene sklepe Sveta, ki jih je Svet (izobraževanje, mladina, kultura in šport) odobril na seji 12. maja 2025.

Sklepi Sveta o inkluzivnih praksah, osredotočenih na učence, v vzgoji in varstvu predšolskih otrok
ter šolskem izobraževanju

SVET EVROPSKE UNIJE

OB SKLICEVANJU na besedila, sprejeta v Uniji o izobraževanju in usposabljanju ter socialnih
vprašanjih politike,

POUDARJA, da:

1. načela inkluzivnega izobraževanja odražajo temeljne pravice za vse učence, kot so zapisane v Konvenciji Unesca proti diskriminaciji v izobraževanju, Konvenciji ZN o otrokovih pravicah, Konvenciji ZN o pravicah invalidov in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah;
2. imata izobraževanje in usposabljanje ključno vlogo pri spodbujanju vključujočih in demokratičnih družb ter pospeševanju konkurenčnosti in blaginje. Vključujoča družba, ki temelji na pravičnem in visokokakovostnem izobraževanju in usposabljanju ter nudi dostopno infrastrukturo, učna gradiva in pedagoške pristope, zagotavlja in izboljšuje priložnosti, dobrobit in rast za vse učence, ne glede na njihovo socialno ozadje, sposobnosti ali okoliščine. Brez inkluzivnega izobraževanja je potencial za inovacije in trajnostni napredek omejen, z izkoriščanjem raznolikih talentov in perspektiv vseh posameznikov pa se krepi socialna kohezija in konkurenčnost;

3. imata vzgoja in varstvo predšolskih otrok ter šolsko izobraževanje ključno vlogo, saj uvajata preventivne ukrepe za odpravo socialnih neenakosti, hkrati pa spodbujata dolgoročno dobrobit posameznikov in družbe. Inkluzivne prakse, osredotočene na učence, v vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter šolskem izobraževanju spodbujajo enake možnosti, socialno kohezijo in polno participacijo vseh otrok in učencev v izobraževanju in družbi, hkrati pa prispevajo k njihovem celovitemu osebnemu, čustvenemu in socialnemu razvoju. Zagotavljajo tudi, da sistemi izobraževanja in usposabljanja ostanejo odporni, prilagodljivi in pravični, kar vsakomur omogoča, da raste in v celoti uresniči svoj potencial;
4. sta se koncept inkluzivnega izobraževanja in njegovo vključevanje v okvire politik držav članic s področja izobraževanja in usposabljanja razvila in se še naprej razvijata. Inkluzivno izobraževanje se zdaj vse bolj dojema kot sistemski pristop, ki vsem učencem zagotavlja splošno pravico do izobraževanja. Cilj je, da se v skladu s prvim in enajstim načelom evropskega stebra socialnih pravic ter prvo strateško prednostno nalogo strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše vsem učencem ponudijo smiselne, visokokakovostne izobraževalne priložnosti in stalna podpora;

POUDARJA, da:

5. je treba v teh sklepih izraza „vzgoja in varstvo predšolskih otrok“ ter „šolsko izobraževanje“ razumeti v skladu z nacionalnim pravom in strukturo posameznih nacionalnih sistemov izobraževanja in usposabljanja;

PRIZNAVA, da:

6. se izobraževanje in usposabljanje močno spreminjata zaradi tehnološkega napredka, razvijajočih se inovativnih pedagoških pristopov in spreminjajočih se družbenih potreb. Na podlagi teh sprememb se preoblikujejo poučevanje, učenje, preverjanje in evalvacija, pri čemer je vse večji poudarek na personaliziranih, inovativnih, inkluzivnih in prožnih praksah;

7. nedavne krize, vključno z naravnimi nesrečami, oboroženimi spopadi, kot je vojna agresija Rusije proti Ukrajini, gospodarsko nestabilnostjo in izrednimi razmerami v javnem zdravju, ter politični in družbeni pretresi, ki ogrožajo spoštovanje človekovega dostojanstva in nadaljnji napredek na področju človekovih pravic, ki prevladujejo v evropskem izobraževalnem prostoru, močno in pogosto trajno vplivajo na sisteme izobraževanja in usposabljanja po vsej Evropi. Ti dejavniki lahko ovirajo učenje in omejujejo dostop do virov ter s tem povečujejo neenakosti;
8. vse večja raznolikost otrok in učencev prinaša izzive za vzgojo in varstvo predšolskih otrok ter šole, kar izpostavlja potrebo po učinkovitem odzivanju na njihove raznolike potrebe. Te ustanove bi morale biti odpornejše, dostopnejše in bolj inkluzivne, da bi spodbujale pravične priložnosti za učenje in celosten razvoj vseh otrok in učencev, s čimer bi prispevale k socialni koheziji;
9. vodstveni delavci šol, učitelji, mentorji in drugi zaposleni, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, so ključni za zagotavljanje uspeha inkluzivnega izobraževanja. Vendar sta zaposlovanje in zadržanje usposobljenih strokovnjakov v številnih državah članicah še vedno velik izziv, kar bi lahko oviralo učinkovito izvajanje inkluzivnega izobraževanja;

UGOTAVLJA naslednje:

10. zgodnje obdobje izobraževanja, zlasti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok, je ključnega pomena za postavitve temeljev za inkluzivno učenje. To je spodbudno obdobje za celovit osebni, čustveni in družbeni razvoj otrok, v njem se oblikuje njihov pozitiven odnos do učenja, spodbuja njihova radovednost in gradi samospoštovanje. Pravičen dostop do visokokakovostnega izobraževanja, zgodnje ukrepanje in inkluzivni pedagoški pristopi lahko bistveno izboljšajo možnosti za uspešno življenje vseh otrok;
11. inkluzivne prakse, osredotočene na učence, postavljajo vsakega posameznika z lastnimi izzivi, interesi in talenti v središče izobraževalnega procesa ter uporabljajo prožne in prilagodljive metode, da sprejmejo učence na točki, na kateri se nahajajo, in jih usmerjajo k razvoju njihovega celotnega potenciala in doseganju šolskega uspeha ter se borijo proti omejitvam, ki izhajajo iz strukturnih neenakosti, škodljivih družbenih norm in stereotipov;
12. neformalno izobraževanje lahko s svojo inkluzivno razsežnostjo prispeva k razvoju in izboljšanju mehkih veščin učencev. Pomembno je vzpostaviti povezave med formalnim in neformalnim izobraževanjem ter spodbujati skupne pobude in ukrepe med njima;
13. z dokazi podprte raziskave kažejo, da inkluzivno izobraževanje koristi vsem učencem, in sicer pri učenem uspehu, osebnem, čustvenem in družbenem razvoju ter splošni dobrobiti, in da je takrat, ko so učenci z različnimi ozadji in sposobnostmi skupaj vključeni v tradicionalne učilnice in se njihove potrebe izpolnjujejo s posebnimi podpornimi ukrepi, bolj verjetno, da bodo razvili pozitivne socialne odnose, večjo samozavest in močnejše spretnosti za reševanje problemov, ki so ključnega pomena za vseživljenjsko učenje ter dejavno participacijo v družbi in na trgu dela;
14. dostop do visokokakovostnih podatkov o izidih učencev, inkluzivnih praksah in ovirah, s katerimi se srečujejo učenci z različnimi in posebnimi izobraževalnimi potrebami, je ključnega pomena za spremljanje napredka in evalvacijo učinka inkluzivnih izobraževalnih politik ter zagotavljanje, da se šolske prakse stalno prilagajajo spreminjajočim se potrebam vseh učencev;

15. z dokazi podprte politike, ki vključujejo podatke o učinkovitosti inkluzivnih praks, so bistvene za usmerjanje oblikovanja in izvajanja sistemov inkluzivnega izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh ter za zagotavljanje, da so ukrepi prilagojeni različnim potrebam učencev, hkrati pa spodbujajo visokokakovostno in pravično izobraževanje in usposabljanje;
16. učinkovito in visokokakovostno začetno izobraževanje učiteljev ter stalni profesionalni razvoj, ki temelji na dokazih in najboljših praksah ter potrebah in pričakovanjih učiteljev, sta bistvena za to, da se vodstvenim delavcem šol, učiteljem, mentorjem in drugim zaposlenim, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, zagotovijo znanje, spretnosti, stališča in pedagoške strategije za olajšanje inkluzivnega izobraževanja. To vključuje možnosti uporabe etičnih in varnih podpornih tehnologij za podporo otrokom in učencem z različnimi potrebami v tradicionalnih skupinah pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter v učilnicah in šolah;
17. za vključitev načel inkluzivnega izobraževanja v sisteme izobraževanja in usposabljanja je potreben celovit vsešolski pristop, pri katerem so učni procesi, prakse poučevanja, metode preverjanja, šolsko okolje in podporne storitve usklajeni, da bi vsem učencem zagotovili celovito izobraževalno izkušnjo in dobrobit, ter pri katerem se družbena raznolikost odraža tudi v vodstvenih delavcih šol, učiteljih, mentorjih in drugih zaposlenih;

OB UPOŠTEVANJU

18. pomembnosti inkluzivnih izobraževalnih praks, utemeljenih na pristopu, osredotočenem na učenca, ki upošteva različne potrebe, interese in učne sloge vsakega posameznika od vzgoje in varstva predšolskih otrok do šolskega izobraževanja;
19. pomena raznolike in usposobljene skupine pedagoškega osebja za izboljšanje učnih izidov za vse učence ter prispevka teh dejavnikov k socialni koheziji in razvoju demokratičnih družb;

20. pomena komuniciranja in sodelovanja z vsemi družinami, starši ali zakonitimi skrbniki, da se zagotovi, da se odločitve sprejemajo v otrokovo korist;
21. potrebe po sistemskem nadaljnjem razvijanju in izvajanju z dokazi podprtih politik in praks, da bi se odzvali na spreminjajoče se in raznolike potrebe otrok in učencev v vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter šolskem izobraževanju in pri tem zagotovili, da se pri teh pristopih upoštevajo najnovejše raziskave, relevantne za področje izobraževanja in usposabljanja;

POUDARJA potrebo po

22. zagotavljanju, da se ustrezno in zgodaj odkrivajo raznolike potrebe učencev, da bi lahko ustvarili inkluzivna in varna učna okolja, v katerih se vsi učenci spodbujajo k sodelovanju v pravičnem in visokokakovostnem izobraževanju in usposabljanju, ob hkratnem spoštovanju raznolikosti in skupnih evropskih vrednot ter spodbujanju digitalnega humanizma;
23. odzivanju na raznolike potrebe učencev z ustreznimi z dokazi podprtimi podpornimi ukrepi, ob hkratni skrbi za to, da učenci ter vodstveni delavci šol, učitelji, mentorji in drugi zaposleni pridobivajo znanje, spretnosti in stališča, ki jim omogočajo, da sprejemajo in cenijo raznolikost ter spodbujajo socialno kohezijo, enakost, osebno izpolnjenost in aktivno državljanstvo;
24. razvoju in krepitvi raziskav, zanesljivih sistemov zbiranja podatkov in poizvedovanja na področju inkluzivnih vzgoje in varstva predšolskih otrok ter šolskega izobraževanja, ki bodo usmerjali strateško izbiranje uspešnih in učinkovitih inkluzivnih pristopov.

25. še naprej razvijajo, če je potrebno, in izvajajo integrirano in celovito strategijo za uspeh v šoli ter inkluzivne politike, ki spodbujajo aktivno participacijo vseh otrok in učencev ter tako zagotavljajo pravičen dostop do visokokakovostnih vzgoje in varstva predšolskih otrok ter šolskega izobraževanja in odpravljajo ovire za učenje;
26. spodbujajo pristope in strategije za poučevanje in formativno preverjanje, ki so ciljno usmerjeni, prožni, diferencirani in prilagojeni posameznikom, da se upoštevajo raznolike potrebe učencev ter da izobraževalna okolja podpirajo polno participacijo vseh učencev ne glede na njihovo izhodišče;
27. z uporabo vsešolskega pristopa v vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter v šolah nadalje razvijajo inkluzivne kulturo in prakse, ki spoštujejo in cenijo raznolikost, spodbujajo spoštovanje vseh posameznikov in oseb, ki dajejo zgled, iz vseh družbenih okolij ter stimulirajo sodelovalne pristope k učenju, pri katerih otroci, učenci, družine, starši ali zakoniti skrbniki, vodstveni delavci šol, učitelji, mentorji in drugi zaposleni, kot so zaposleni s podpornimi ali specializiranimi vlogami, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, skupaj oblikujejo podporne učne skupnosti, v katerih je poskrbljeno za učne potrebe in dobrobit vseh;
28. zagotovijo, da se bodo v izobraževalnih zadevah v zvezi z učenci poskušala upoštevati vsa njihova mnenja in stališča, da bi se okrepil njihov občutek, da imajo moč ukrepanja, in občutek pripadnosti ter da bi se počutili opolnomočene, vključene in udeležene v demokratičnih procesih;

29. spodbujajo širšo udeležbo družin, staršev ali zakonitih skrbnikov pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok ter v šolskih okoljih, da bi zagotovili podporo pri prepoznavanju potreb in sposobnosti ter socialno-ekonomskega in kulturnega ozadja njihovih otrok, ob upoštevanju otrokovih koristi;
30. razmislijo o naložbah v začetno izobraževanje učiteljev ter stalni profesionalni razvoj in podporo vodstvenim delavcem šol, učiteljem, mentorjem in drugim zaposlenim, kot so zaposleni s podpornimi in specializiranimi vlogami, da bi zagotovili, da imajo znanje, spretnosti in stališča, ki jim omogočajo inkluzivno poučevanje in preverjanje, prepoznavanje raznolikih potreb učencev in odzivanje nanje ter oblikovanje podpornih učnih okolij;
31. na podlagi obstoječih struktur, da ne bodo ustvarjena dodatna upravna bremena, okrepijo prizadevanja za zbiranje in analiziranje podatkov o inkluzivnih praksah in učnih izidih vseh učencev, s posebnim poudarkom na učencih iz podzastopanih in marginaliziranih okolij ter učencih s posebnimi izobraževalnimi potrebami, pri tem pa naj se izogibajo označevanju in stigmatizaciji, da bi zagotovile, da so politike podprte z zanesljivimi in najnovejšimi dokazi;
32. podprejo analizo delujočih inkluzivnih praks in prenos raziskav v praktične strategije za inkluzijo ter zagotovijo, da so te strategije tematsko ustrezne in prilagodljive različnim izobraževalnim okoljem;

33. če je ustrezno, spodbujajo etično in varno uporabo podpornih tehnologij in digitalnih orodij ter pri tem izkoristijo nove priložnosti, ki jih lahko ponudi umetna inteligenca za zagotovitev večje dostopnosti za učence z različnimi potrebami in izboljšanje njihovih učnih izidov, ter se zavzemajo za pravičnost pri dostopu do teh tehnologiji in orodij;
34. nadalje spodbujajo sodelovanje med oblikovalci politik, raziskovalci, mladimi, vodstvenimi delavci šol, učitelji, mentorji in drugimi zaposlenimi, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ter drugimi deležniki, da bi bilo zagotovljeno, da se z dokazi podprte prakse izmenjujejo, evalvirajo in uporabljajo v vseh sistemih izobraževanja in usposabljanja;
35. spodbujajo sodelovanje med ustanovami za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, šolami ter visokošolskimi in raziskovalnimi ustanovami za razvoj inovativnih, z dokazi podprtih in inkluzivnih metod, osredotočenih na učence, ki so vodstvenim delavcem šol, učiteljem, mentorjem in drugim zaposlenim, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, v oporo pri njihovem delu;
36. okrepijo partnerstva med ustanovami za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, šolami, socialnimi službami, izvajalci zdravstvenih dejavnosti, mladinskimi organizacijami in organizacijami skupnosti, da bi podpirali celovit razvoj otrok in učencev, pri katerem se obravnavajo izobraževalni, pa tudi socialno-ekonomski dejavniki, ki vplivajo na njihove učne izide in dobrobit;
37. na različne načine, med drugim na podlagi povratnih informacij učencev, vodstvenih delavcev šol, učiteljev, mentorjev in drugih zaposlenih, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ter družin, staršev ali zakonitih skrbnikov, spremljajo inkluzivne izobraževalne politike in prakse ter evalvirajo njihovo učinkovitost in jih po potrebi prilagajajo, da bi bile zagotovljene nenehne izboljšave.

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, NAJ:

38. državam članicam pri njihovih prizadevanjih za uporabo inkluzivnih izobraževalnih praks še naprej nudi podporo s financiranjem EU na vse razpoložljive načine, vendar brez poseganja v pogajanja o večletnem finančnem okviru po letu 2027, in z razvojem virov, ki spodbujajo z dokazi podprte inkluzivne politike, pri čemer naj med drugim uporabi strokovno znanje stalne skupine za kazalnike in merila;
39. še naprej nudi podporo državam članicam pri dejavnostih vzajemnega učenja, pri katerih nastajajo priložnosti za preučevanje dokazov, pridobljenih z raziskavami, in učenje iz izkušenj pri spodbujanju sprememb in inovacij v vseh sistemih izobraževanja in usposabljanja;
40. še naprej razvija register učinkovitih in uspešnih politik in praks, oblikovanih na podlagi raziskav, za inkluzivno izobraževanje ter pri tem uporabi obstoječe vire, kot je evropska platforma za šolsko izobraževanje, z namenom zagotoviti podporo vodstvenim delavcem šol, učiteljem, mentorjem in drugim zaposlenim, tudi v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ter lokalni, regionalni in nacionalni politiki, da bi se izboljšali izidi za vse otroke in učence;
41. še naprej sodeluje in poskuša najti sinergije z mednarodnimi organizacijami, neodvisnimi agencijami in drugimi ustreznimi mednarodnimi deležniki, kot so Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje, OECD, Mednarodno združenje za ocenjevanje uspešnosti izobraževanja (IEA), Unesco, Unicef in evropski statistični sistem, da bi se brez vzpostavljanja novih struktur okrepili dokazi glede inkluzivnega izobraževanja;
42. upošteva te sklepe pri pripravi in izvajanju ukrepov na področju inkluzivnega izobraževanja ter obenem spoštuje načelo subsidiarnosti.

POZIVA KOMISIJO IN DRŽAVE ČLANICE, NAJ:

43. še naprej izkoriščajo ves potencial programa Erasmus+, da bi s projekti, praksami in pedagoškimi orodji podpirale inkluzivno izobraževanje v vseh njegovih razsežnostih in ukrepih, ter kar najboljše izkoristijo inkluzivni pristop programa k učni mobilnosti, tako da bo resnično spremenil vse sisteme izobraževanja in usposabljanja;
 44. se zavežejo, da bodo poskrbele, da bo inkluzivno izobraževanje še naprej prednostna naloga na ravni EU na področju izobraževanja in usposabljanja, ki bo prispevala k popolni uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora in ciljev trajnostnega razvoja ZN, zlasti cilja 4 (kakovostno izobraževanje);
 45. nadaljujejo dialog in sodelovanje med vsemi deležniki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ravni EU in mednarodni ravni v sektorju izobraževanja in usposabljanja, da bi bili vzpostavljeni inkluzivni in pravični sistemi izobraževanja in usposabljanja, osredotočeni na učence, ki podpirajo razvoj vseh učencev.
-